

Tema 13.- La protecció internacional dels Drets Humans

1.-La protecció internacional dels Drets Humans en el pla universal: l'obra de les Nacions Unides. 2.- La protecció internacional dels Drets Humans en el pla regional: especial referència a l'obra del Consell d'Europa. 3.- La protecció de les víctimes dels conflictes armats



Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

- ▶ Definició: atributs essencials de les persones que són inherents a la seua naturalesa i dignitat.
- ▶ Evolució: estàndard mínim internacional conjunt drets i llibertats que l'Estat està obligat a reconèixer a tot ésser humà i que limiten les seues competències sobre les persones (nacionals i estrangers). Evolució resultat de la determinant obra de l'ONU.
 - DI Clàssic: no protecció DH com a tals, només de drets dels estrangers. El tracte dels nacionals era competència exclusiva i discrecional de l'Estat.
 - Fi 2a GM: Canvi radical (i) en moltes ocasions, el propi Estat és el primer i més important violador dels DH; (ii) relació innegable entre respecte DH dins dels Estats i manteniment pau en Comunitat Internacional.
 - Progressivament: objectiu prioritari del Dret Internacional contemporani i obligacions *erga omnes* que formen part del *ius cogens* internacional.
- ▶ DI DH tradicionalment ha distingit entre drets civils i polítics (respecte i garantia per Estat al qual imposen obligacions negatives i que poden ser garantits en tot moment i lloc) i drets econòmics, socials i culturals (promoció correspon a l'Estat imposant-li obligacions positives però el seu gaudi depén més de les condicions de desenvolupament).
- ▶ Actualment: ampliació progressiva (DH col·lectius, Drets de la solidaritat, etc..).

1.- La protecció dels Drets Humans en el pla universal: l'obra de les Nacions Unides

- ▶ Preàmbul Carta UN (Resolts a reafirmar la fe en els drets fonamentals de l'home, en la dignitat i el valor de la persona humana, en la igualtat de drets d'homes i dones), art. 1.3 Carta (Propòsits UN: respecte als DH i llibertats fonamentals de tots), art. 13.1 Carta (Promoció AG d'estudis i recomanacions ajudar en l'efectivitat DH i llibertats), etc.
- ▶ Compromisos en matèria DH vinculen a tots els òrgans de l'ONU, però la Carta assigna al Consell Econòmic i Social (ECOSOC) l'encàrrec de fer recomanacions a fi de promoure respecte DH i LF, i l'efectivitat de tals drets i llibertats. I se li confia la missió d'establir comissions per a la seua promoció:
- ▶ 1946: òrgan subsidiari de caràcter intergovernamental: COMISSIÓ DE DH (54 Estats membres triats mitjançant sistema destinat a garantir representació geogràfica equitativa)
- ▶ Canvis model institucional després de Guerra Freda:
- ▶ 1993 AG va establir Oficina de l'Alt Comissionat per als DH (mandat: promoure i protegir el gaudi i la plena realització DH).

- ▶ 2006: AG substitució Comissió DH per Consell de DH (òrgan subsidiari de la AG caràcter intergovernamental compost per 47 Estats membres).
- ▶ Labor ONU: determinant en l'elaboració d'instruments jurídics de caràcter universal per a la protecció DH que han ampliat *corpus iuris gentium* en la matèria.

a) La Declaració Universal de Drets Humans de 1948

- ▶ Carta ONU no conté enumeració de DH i LF: llacuna.
 - AG Resolució 217 (III) de 10/12/1948: Declaració Universal de DH com a “*ideal comuna pel qual tots els pobles i nacions han d'esforçar-se*”. Com a resolució AG: no és formalment obligatòria ni estableix mecanisme jurídic per a la seua realització efectiva, però NO HI HA DUBTE que constitueix “*expressió consciència jurídica de la Humanitat i, com a tal, font d'un “dret superior” (higher law) els principis del qual no poden desconéixer-se*”.
- ▶ DH i LF de tots els éssers humans sense distinció raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social,

posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició:

- A la vida; a la llibertat i seguretat; prohibició d'esclavitud, de servitud; prohibició de tortura i penes o tractes cruels, inhumans o degradants; al reconeixement personalitat jurídica; igualtat davant la Llei; al recurs efectiu davant els tribunals nacionals i a un judici just; a la presumpció d'innocència i al principi de legalitat; al respecte de la vida privada i familiar; a la llibertat de circulació de persones; a l'asil en cas de persecució; a una nacionalitat; al matrimoni; a la propietat; a la llibertat de pensament, consciència i religió; llibertat d'opinió i expressió; llibertat de reunió i associació pacífica; a participar en el govern del país del qual s'és nacional; a la seguretat social i a la satisfacció drets econòmics, socials i culturals indispensables a la dignitat humana; al treball i a la protecció contra la desocupació; a igual salari per treball igual; a una remuneració equitativa; de sindicació; al descans i a vacances periòdiques pagades; a un nivell de vida adequat; a l'educació; a prendre part en la vida cultural de la comunitat; a la protecció dels drets d'autor; a l'establiment d'un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en la Declaració es facen plenament efectius.

b) Els Pactes Internacionals sobre Drets Humans de 1966

- ▶ DH continguts en la Declaració Universal van ser positivados per dos Pactes, adoptats el 16/12/1966 AG Resolució 2200 (XXI), convertint els DH enunciats en obligacions convencionals.
- ▶ PACTE INTERNACIONAL DE DRETS ECONÒMICS, SOCIALS I CULTURALS.
 - Subjecte de protecció:
 - ❖ Article 1: dret dels pobles a la lliure determinació i disposar lliurement riqueses i recursos naturals (problema: no definició concepte de *poble*, encara que sembla referit a pobles colonials)
 - ❖ Resta d'articles a “tota persona” sense cap discriminació: no pot dir-se que constitueixen vertaders drets subjectius en el sentit propi del terme, no són directament exigibles. Estableix únicament obligacions de comportament -art. 1.2: adoptar mesura per a aconseguir progressivament la seua plena efectivitat.

- Drets reconeguts: Dret a treballar, gaudir de condicions de treball equitatives i satisfactòries; fundar sindicats i afiliar-se al de la seua elecció; seguretat social; nivell de vida adequat; gaudi del més alt nivell possible de salut física i mental; a l'educació; a participar en la vida cultural.
- Control compliment:
 - ❖ *Reporting system*: Informes al SG i aquest els transmet al ECOSOC (Comité de Drets ESiC) que, al seu torn, podrà transmetre'ls al Consell DH i a altres organismes. Igualment, podran presentar-se informes a l'AG amb recomanacions (no són obligatòries: pressió moral i política).
 - ❖ 2008: Protocol facultatiu del Pacte amb finalitat de permetre la presentació denúncies estatals i individuals davant el Comité per les violacions comeses pels Estats subscriptors d'aquest. El Comité utilitzarà bons oficis per a solució amigable i, en cas contrari, emetrà un dictamen (recomanacions, observacions) però no són jurídicament obligatòries.
 - ❖ En cas de violacions greus o sistemàtiques: investigació si l'Estat ha reconegut aquesta competència addicional mitjançant declaració addicional. Després de la investigació i la consulta a l'Estat, el

Comité podrà incloure un resum del seu resultat en el seu informe anual.

► PACTE INTERNACIONAL DE DRETS CIVILS I POLÍTICS

- Subjecte de protecció:
 - ❖ Article 1 dret dels pobles a la lliure determinació i disposar lliurement riqueses i recursos naturals (tampoc conté una definició concepte de poble, però té mateix sentit que Pacte ESiC)
 - ❖ Resta d'articles a “tota persona” sense cap discriminació, sent drets individuals. Els Estats part assumeixen obligacions de resultat, immediatament exigibles, tant de respecte (no vulneració) com de garantia (prestacions positives).
- Drets reconeguts: A la vida; prohibició de tortura i penes o tractes cruels, inhumans o degradants; prohibició d'esclavitud, de servitud i treball forçat; a la llibertat i seguretat personals; a ser tractat dignament en cas privació lliberteu; prohibició presó per deutes; a la llibertat de circulació de persones; prohibició d'expulsió arbitrària d'estrangers; dret a un judici just i presumpció d'innocència; principi de legalitat; dret al reconeixement de la

personalitat jurídica de tot ésser humà; respecte vida privada i familiar; dret llibertat de pensament, consciència i religió; dret a llibertat d'expressió; prohibició propaganda en favor de guerra i apologia odie nacional, racial o religió; dret reunió pacífica; dret llibertat d'associació; dret xiquets a protecció i nacionalitat; dret de participació política, igualtat davant la llei, i dret minories ètniques, religioses o lingüístiques a tindre la seua pròpia vida cultural, a professar i practicar la seua pròpia religió i emprar el seu propi idioma.

- Procediments de protecció: Òrgan de control compliment independent sense composició intergovernamental (18 persones reconeguda competència en matèria DH)-**Comité DH** (Part IV del Pacte). Els mitjans de protecció són tres:
 - ❖ **SISTEMA D'INFORMES NACIONALS:** obligació Estats de presentar informe sobre disposicions adoptades que donen efecte als drets del pacte, davant el SG qui els transmetrà al Comité DH per a examen. Els comentaris i l'informe del Comité es transmetrà als Estats i, eventualment, organismes UN interessats. Resum en informe del Comité al ECOSOC i AG.
 - ❖ **SISTEMA DE COMUNICACIONS (O DENÚNCIES) ESTATALS:** Opcional. Reclamacions Estat part contra un altre Estat parteix per violacions de

les obligacions del Pacte. Comit  DH bons oficis per a solució amistosada abans de 12 mesos. En cas contrari, el Comit  presenta informe amb exposició fets i exposicions Estats, i envia resum a ECOSOC i AG.

- ❖ SISTEMA DE COMUNICACIONS (O DENÚNCIES) INDIVIDUALS: Opcional. Reclamacions individuals persones víctimes de violacions del Pacte i s'inclou en Protocol Facultatiu. Aix , només s'aplica a Estats que hagen acceptat tal possibilitat subscriuint tots dos textos (pacte+protocol). Davant una denúncia, el Comit  DH examina al·legacions i les explicacions Estat, observacions a les parts i posteriorment resum a ECOSOC i AG.

c) Altres Convenis de l'ONU sobre Drets Humans

- ▶ Esforç codificador DH mitjançant tractats específics:
 - Prevenció i sancio del crim de genocidi.
 - Imprescriptibilitat dels crims de guerra i dels crims de lesa humanitat.
 - Eliminació de la discriminació racial.
 - Estatut dels refugiats i dels apàtrides.

- Drets polítics de la dona i nacionalitat de la dona casada.
- Repressió del tràfic d'éssers humans.
- Drets del xiquet.
- Etc.

d) Mecanismes addicionals de control: els procediments extraconvencionals

- ▶ Amb independència mecanismes específics de garantia previstos per Convenis internacionals: procediments extraconvencionals com a procediments addicionals de control de caràcter intergovernamental baix tutela Consell de DH). Formalitzats per Resolució 8/XXIII, Comissió DH de 16/3/1987.
- ▶ Mecanismes que s'apliquen davant comunicacions sobre situacions de violacions generalitzades DH bé en territoris determinat (procediments per països) o bé respecte de drets determinats (procediments temàtics). Dos tipus:
 - Procediments confidencials (procediment 1503 formalitzat per resolució 1503/XLVIII de 27/5/1970).

- Procediments públics especials (procediment 1535, formalitzat per resolució 1535/XLII de 6/6/1967, modificada per resolució 2000/3 de 16/6/2000)
- ▶ Missió d'informació per òrgan ad hoc (col·lectiu/individual) amb la missió d'avaluar i determinar la situació. Sobre el seu informe el Consell DH formula recomanacions generals (no són formalment obligatòries des de punt de vista polític): Pressió política i moral en els procediments públics.

2.- La protecció dels Drets Humans en el pla regional: especial referència a l'obra del Consell d'Europa

a) L'obra del Consell d'Europa-5/5/1949

- ▶ Àmbit regional en el qual més lluny s'ha arribat en matèria de protecció DH (sobretot civils i polítics) per obra Consell d'Europa, instaurant un vertader sistema convencional destinat al reconeixement i garantia de DH.
- ▶ Consell d'Europa: organització europea, objectius essencialment polítics, constitueix una comunitat ideològica basada en el triple pilar de la democràcia parlamentària, l'Estat de Dret i el respecte als DH.

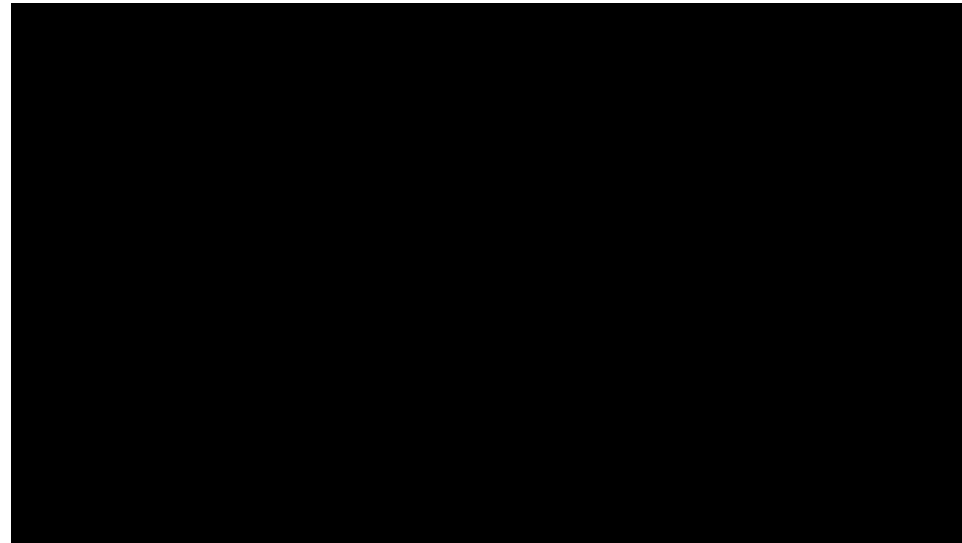
a.1) El Conveni Europeu de Drets Humans de 1950

- ▶ Instrument clau del sistema Consell d'Europa: Conveni per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, Roma 4/11/1954, completat per 13 Protocols addicionals, sent el Protocol 11 el relatiu a la reestructuració del mecanisme de control del Conveni (11/5/1994).
- ▶ DH i LF en el Conveni reconeguts a tota persona dependent de la seua jurisdicció: obligacions de resultat en la virtut tals del qual drets són

immediatament exigibles

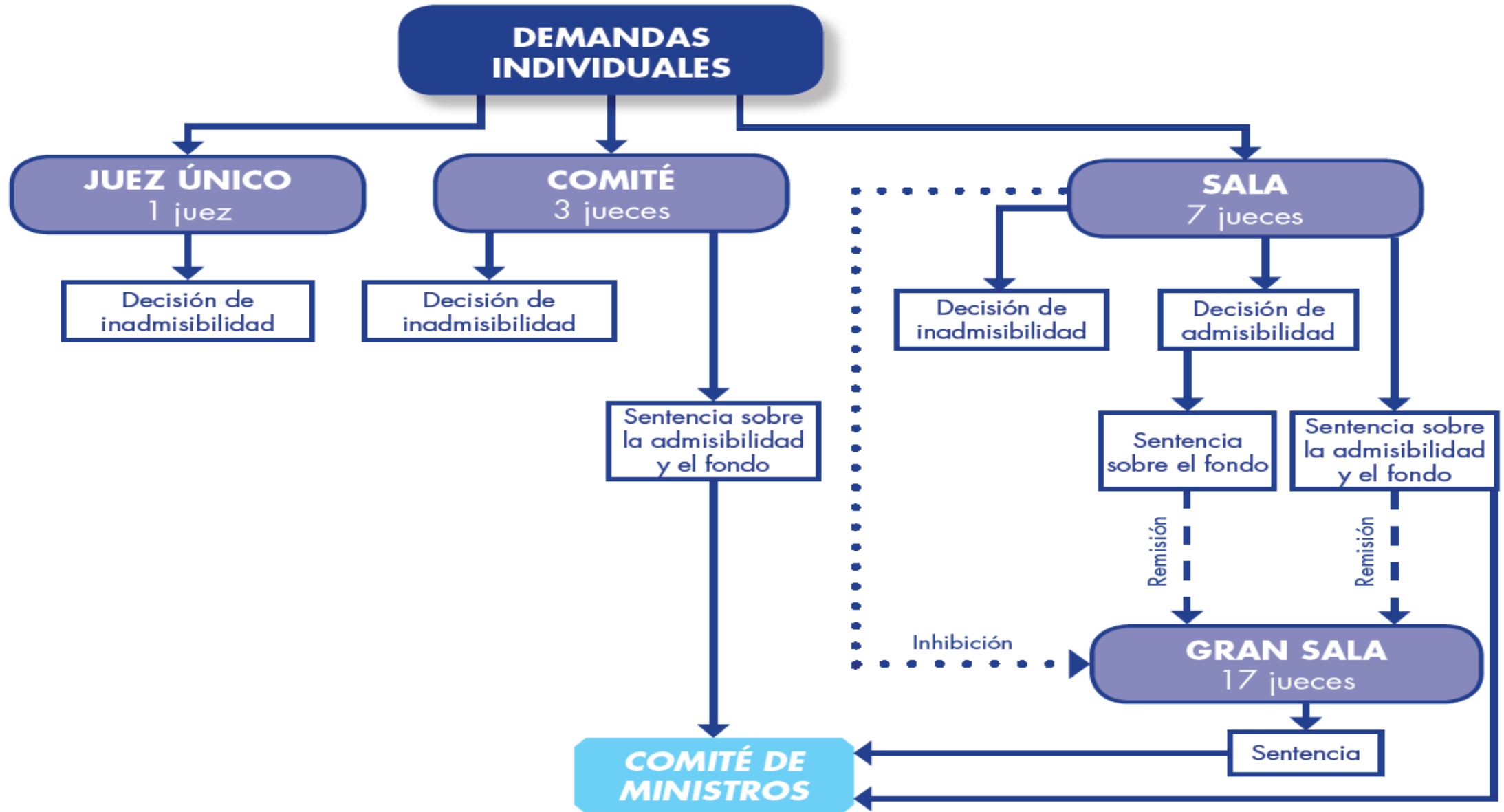
- A la vida; prohibició tortures i de penes o tractes cruels inhumans o degradants, prohibició esclavitud, de la servitud i del treball forçat, dret a la llibertat i a la seguretat, dret a procés equitatiu, principi de legalitat, dret al respecte de la vida privada i familiar, dret a la llibertat de pensament, de consciència i religió, dret a la llibertat d'expressió, dret a la llibertat de reunió pacífica i a la llibertat d'associació, dret a contraure matrimoni, dret a recurs efectiu davant instància nacional en cas violació D i L reconeguts en Conveni, prohibició de discriminació.
- ▶ Òrgan fonamental control compliment després de reformes Protocol 11: TRIBUNAL EUROPEU DE DH (TEDH), element més característic del Conveni (autèntic sistema de garantia judicial amb tribunal competent per a conèixer no sols assumptes entre Estats parteix, sinó també comunicacions (denúncies) individuals (persones físiques o jurídiques contra Estats parteix).
 - Composició: Format per núm. de jutges=núm. Estats parts (43 actualment), podent actuar en Comitès de 3, en Salas de 7, o eventualment en Gran Sala de 17,
 - Procediment:

- ❖ Fase d'admissibilitat: Verificació si fets denunciats constitueixen prima facie una vulneració. En cas de les demandes individuals, cal verificar si el recurrent ha esgotat vies de recurs internes i si reuneix els requisits formals de l'art. 35 del Conveni (no s'admeten demandes anònimes, substancialment idèntiques a unes altres ja sotmeses al tribunal o a altres instàncies internacionals, incompatibles amb conveni, manifestament mal fundades o abusives, falta de mal d'importància amb excepció que no haja sigut tractat en fons per tribunal nacional).



- ❖ Fase d'examen contradictori i, eventualment, arranament amistós:
 - ✓ en cas d'acord: resolució resumeixen dels fets i solució acorde.
 - ✓ En cas mancada d'acord, sentència motivada: obligatòria i definitiva, que es transmetrà al Comité de Ministres del Consell d'Europa (vetlarà per la seua execució) i haurà de ser complida per Estat segons la seua normativa interna. Si el Dret intern només permet reparació parcial o imperfecta, es fixarà indemnització en la sentència.

Procedimiento simplificado del recorrido de una demanda ante el Tribunal según la formación judicial



a.2) La Carta Social Europea (18/10/1961)

- ▶ Protecció drets econòmics, socials i culturals, completada per Protocol d'esmena de 21/10/1991 (encara no en vigor).
- ▶ Estructura original (no existeix uniformitat en les obligacions assumides pels Estats):
 - Part I: extensa llista de drets “objectiu política que aplicaran per tots els mitjans útils, en pla nacional i internacional, per a realització condicions necessàries assegurar exercici efectiu”.
 - Part II: Desenvolupament amb detall de contingut i abast drets a protegir.
 - ❖ Dret al treball, dret a condicions de treball equitatives, dret a seguretat i la higiene en el treball, dret a remuneració equitativa, dret sindical, dret a negociació col·lectiva, dret de xiquets i adolescents a protecció, dret treballadores a protecció, dret a l'orientació professional, dret a la formació professional, dret a la protecció de la salut, dret a la seguretat social, dret a l'assistència social i mèdica, dret al benefici dels serveis socials, dret persones físiques o mentalment disminuïdes a formació professional i readaptació professional i social, dret de la família a la protecció social, jurídica i econòmica, dret mare i xiquet a protecció social i econòmica, dret a l'exercici activitat lucrativa en territori de les altres Parts contractants, dret treballadors migrants i famílies a protecció i assistència.

- Part III: Cadascuna de les Parts Contractants es compromet:
 - ❖ A considerar la Part I com una declaració que determina els objectius.
 - ❖ A considerar-se obligada, almenys, per 5 dels 7 articles Part II (articles 1-dret al treball, 5-dret de llibertat sindical, 6-dret de negociació col·lectiva, 12-dret a la seguretat social, 16-dret a protecció social, jurídica i econòmica de la família, 19-drets dels treballadors emigrants i de les seues famílies).
 - ❖ A considerar-se obligada, a més, per un número addicional d'article o paràgrafs de la Part II que cada Part Contractant trie, sempre que el núm. total de preceptes no siga inferior a 10 articles o 45 paràgrafs, podent acceptar facultativament núm. suplementari que considere oportú.
- ▶ No existeix vertader mecanisme de control jurisdiccional:
 - Cada Estat Part presentarà informes que seran examinats per Comitè d'Experts i les seues conclusions poden donar lloc al fet que Comitè de Ministres formule recomanacions que considere pertinents.
 - Ha de presentar SG Consell d'Europa un informe biennal sobre aplicació disposicions que haja acceptat.
 - Ha de presentar al SG Consell d'Europa, a petició Comitè de Ministres, informes relatius a disposicions que no haja acceptat.

b) L'obra de la Unió Europea

- ▶ Tractats constitutius Comunitats Europees (dècada anys 50 SXX) no inclouen esment explícit als DH, encara que la jurisprudència del Tribunal de Justícia els reconeix com a principis generals del Dret Comunitari que han de ser garantits en el marc de l'estructura i objectius de les Comunitats.
 - Assumpte Nold (1974): Els Tractats internacionals per a la protecció *DDHH en els quals els Estats membres han sigut part o als quals s'han adherit, poden aportar indicacions a tindre en compte en el marc Dret Comunitari.
 - Assumptes Kadi i Al Barakaat International Foundation (2008): els actes comunitaris han de respectar drets fonamentals, sent un requisit de legalitat de tals actes i el seu control incumbeix a Tribunal de Justícia. Entre els principis base de l'ordenament comunitari es troba protecció drets fonamentals.
- ▶ Però ordenament jurídic comunitari mancava d'instrument en el qual estigueren positivats els drets fonamentals. Comissió Europea: dues propostes per a esmenar el dèficit:

- Adhesió Comunitat Europea al Conveni Europeu: problemàtica tant des de punt vista dret comunitari (falta de competència per a adhesió) com des de perspectiva del Conveni (membres del Consell d'Europa).
- Elaboració i adopció catàleg propi de DH: Carta dels Drets fonamentals de la UE.
 - ❖ Es va adoptar com a Declaració Comuna de la Comissió Europea, el Parlament Europeu i el Consell (Consell Europeu de Niça, 7-9 desembre 2000), però no va ser inclosa en text Tractat de Niça 2001 (mancava força jurídica).
 - ❖ Revisió 12/12/2007 i consta de 54 articles (drets, llibertats i principis que configuren drets fonamentals en el marc UE).
- ▶ Actualment: Tractat de Lisboa 13/12/2007 (en vigor 1/12/2009) consagra respecte dels DH com a valors en els quals es fonamental la UE (art. 2 TUE), el compromís de promoure'ls constitueix un compromís general dels òrgans i institucions, i és condició indispensable per a ingressar a UE.

- ▶ No obstant això: protecció DH no constitueix pròpiament una política autònoma UE (manca de competències específiques), sent objectiu general. Disposicions concretes:
 - Art. 6 TUE.
 - Art. 7 TUE: Mecanisme de control preventiu de risc violació i mecanisme de sanció en cas de violació greu i persistent

c) L'obra de l'Organització d'Estats Americans

- ▶ Protecció DH amb manifestacions primerenques i, en gran manera pioneres, en àmbit hispanoamericà: Després de Carta constitutiva OEA: Declaració Americana de Drets i Deures de l'Home (30/4/1948) i la Carta interamericana de garanties socials. En 1959: Comissió interamericana de DH (òrgan permanent OEA).
- ▶ Sistema que va més enllà de l' europeu en l'abast drets protegits, però menys desenvolupat com a mecanismes de garantia judicial en cas de violació.
- ▶ Instruments de caràcter convencional:
 - Convenció americana sobre DH (22/11/1969-Pacte de San José de Costa Rica-en vigor 18/7/1978): No sols drets civils i polítics, sinó compromís programàtic de reconeixement drets econòmics, socials i culturals (matisat en art. 2 per obligacions de comportament).

- Dret a la vida, integritat personal, prohibició esclavitud i servitud, dret a la llibertat personal, garanties judicials, principi de legalitat i retroactivitat, dret a indemnització per error judicial, protecció honra i dignitat, llibertat de consciència i religió, llibertat de pensament i expressió, dret de rectificació o resposta, dret de reunió, llibertat d'associació, protecció a la família, dret al nom, dret a la nacionalitat, dret a la propietat privada, dret de circulació i residència, drets polítics, igualtat davant la llei, protecció judicial.
 - Completada per Protocol adicional a la Convenció americana sobre DH en matèria de drets econòmics socials i culturals (17/11/1988) i Protocol de la Convenció americana sobre DH relatiu a l'abolició de la pena de mort (9/6/1990).
- ▶ Òrgans de control instaurats per la Convenció:
- Comissió Interamericana de DH: Formular recomanacions a governs Estats membres perquè adopten mesures progressives en favor DH i disposicions apropiades per a fomentar degut respecte, sol·licitar governs que li proporcionen informes sobre mesures en matèria DH.

- Cort Interamericana de DH
- ▶ Tres mecanismes de protecció Convenció, però només el primer és obligatori; els altres dos requereixen prèvia acceptació Estats involucrats:
 - SISTEMA D'INFORMES (art. 43): Obligació Estats parteix de sotmetre informes davant la Comissió Interamericana, que podrà formular recomanacions.
 - SISTEMA DE COMUNICACIONS INTERESTATALS (art. 45): Requereix Estats reconeixement competència prèvia de la Comissió. Comunicació d'un Estat a un altre per violació drets. Tant la Comissió com l'Estat podran elevar el cas a la decisió de la Cort, si els Estats han reconegut competència.
 - PROCEDIMENT DE PETICIONS INDIVIDUALS CONTRA ESTAT PART DAVANT LA COMISSIÓ INTERAMERICANA, si l'Estat demandat ha acceptat la competència de la Cort, la qüestió podrà ser elevada a aquesta, però no intervindrà com a part el particular lesionat.

d) L'obra de l'Organització de la Unitat Africana (OUA)-25/5/1963

- ▶ Si OUA: Carta Africana de DH i dels Pobles o Carta de Banjul, 27/6/1981 (en vigor, 21/10/1986) acollida tradicions pròpies del continent i concepció particular DH. Posteriorment (1998) Protocol establiment Tribunal Africà de DH i dels Pobles (no en vigor).
- ▶ Estats Part reconeixen drets humans i drets dels pobles, i també enuncia deures individu per a família, societat, Estat i altres comunitats reconegudes, però no assumeixen obligació de resultat ni compromís immediatament exigible: compromís adopció mesures legislatives o d'un altre tipus.
 - Drets a tota persona: igualtat davant la llei, dret vida i a la integritat personal, dret al reconeixement personalitat jurídica, prohibició esclavitud, tortura i seguretat, dret procés equitatiu, llibertat de consciència i religió, dret a rebre informació i llibertat d'opinió, dret a llibertat d'associació i reunió, llibertat de circulació i de residència a l'interior d'un Estat, dret d'asil, prohibició expulsions arbitràries o massives d'estrangers, dret a participar en el govern del país del qual s'és nacional, dret a la propietat, al treball, dret a igual salari per treball igual, dret a la salut, dret a l'educació, dret a participar en la vida cultural de la comunitat, dret de les persones majors i dels disminuïts a especials mesures de protecció.

- Drets dels pobles (no es defineix, però del Preàmbul es pot extraure que són els que lluiten per la seua independència i dignitat contra el colonialisme, neocolonialisme, apartheid, sionisme, el desmantellament bases militars estrangeres agressives, discriminació): igualtat drets i dignitat dels pobles, dret existència i lliure determinació, alliberar-se dominació estrangera ja siga política, econòmica o cultural, dret a disposar de les seues riqueses i recursos naturals, dret a recuperar-los en cas d'espoli, dret a compensació adequada, dret a desenvolupament econòmic, social i cultural, així com a gaudir del patrimoni comú de la humanitat, dret a la pau i a la seguretat nacional i internacional, i dret a medi ambient satisfactori i global, favorable al desenvolupament.
- ▶ Òrgan de control compliment obligacions assumides: Comissió Africana de DH i dels Pobles, competent per a rebre comunicacions dels Estats parteix, en el cas que tinguen raons fundades per a creure que un altre Estat parteix ha violat les disposicions. També, per a rebre altres comunicacions diferents (no precisades). Donarà lloc a l'emissió d'un informe no vinculant presentat Reunió Caps d'Estat i de Govern.
- ▶ Millora: Protocol juny 1998: Tribunal Africà DH i Pobles (11 jutges)

3.- La protecció de les víctimes dels conflictes armats

- ▶ Des d'adopció Declaració de París 18/4/1856-diversitat d'instruments internacionals sobre mitjans combat, mètodes de combat i protecció víctimes de conflictes armats: *Ius in bello* o Dret de Guerra. Actualment: Dret Internacional dels conflictes armats.
- ▶ Dins de DI Conflictes armats: convenis finalitat humanitària que persegueixen protecció víctimes formen el sector específic DRET INTERNACIONAL HUMANITARI que guarda relació molt estreta amb DI dels DH (CIJ: 2004 Opinió sobre les conseqüències jurídiques de la construcció d'un mur en territori Palestí ocupat)
- ▶ Tendència iniciada en la batalla de Solferino i acció Henry Dunant: Creació Comité Internacional de la Creu Roja i adopció Conveni per a millorar la sort dels militars ferits en campanya (Ginebra 1864).
- ▶ Actualment, DI Humanitario: Convenis de Ginebra de 12 agost de 1949 i dos Protocols Addicionals Ginebra 8 juny 1977, promoguts per CICR:
 - I: Conveni per a alleujar la sort que corren els ferits i els malalts de les FA en campanya.

- II: Conveni per a alleujar la sort que corren els ferits, els malalts i els nàufrags de les FA en la mar.
- III: Conveni relatiu al tracte degut als presoners de guerra (POW's).
- IV: Conveni relatiu a la protecció deguda a les persones civils en temps de guerra.
- Protocol I: relatiu a la protecció de les víctimes dels conflictes armats internacionals.
- Protocol II: relatiu a la protecció de les víctimes dels conflictes armats interns.

a) La protecció de les víctimes

- ▶ Convenis de Ginebra: desenvolupa disposicions convenis SXIX (regles de la Haia) i regles d'origen consuetudinari, conté disposicions protegeixen combatents, inclosos POW's, així com ferits, malalts i nàufrags.
- ▶ Protecció població civil: Conveni IV que, encara que imposa l'obligació de respectar persona i drets fonamentals, introdueix només algunes mesures de protecció:
 - Art. 14: Designació de zones i localitats sanitàries i de seguretat organitzades per a protegir ferits i malalts, invàlids, ancians, xiquets menors 15 anys, dones encinta i mares xiquets menors de 7 anys.

- Art. 18: Prohibició atacar hospitals civils organitzats per a assistència a ferits, malalts, invàlids i parturients.
 - Art. 28: Prohibició use civils com a “escuts humans”.
 - Art. 33: Prohibició càstigs col·lectius i mesures represàlia contra persones protegides i els seus béns.
 - Art. 34: Prohibició pren d'ostatges.
- Davant augment víctimes entre població civil: Protocols 1977. Però això ha determinat que la protecció siga desigual en funció de la naturalesa del conflicte armat (internacional/interna).

a.1.) Disposicions aplicables als conflictes armats internacionals

- Definició conflicte armat internacional: art. 2 comú als 4 Convenis Ginebra 1949. Dos tipus:
- Casos de guerra declarada o qualsevol altre conflicte armat que sorgisca entre dos o diverses Altes Parts contractants.
 - Tots els casos d'ocupació total o parcial del territori d'una Alta Part Contractant, encara que no trobe resistència militar.

- Ampliació Protocol I: tercer supòsit: guerres d'alliberament nacional (lluita contra dominació colonial i ocupació estrangera, i contra règims racistes, en l'exercici dret pobles a la lliure determinació).
- ▶ 4 Convenis i Protocol I: tipifiquen disposicions protecció víctimes conflictes armats internacionals, però només algunes disposicions “infraccions greus” que es consideren “crims de guerra” quan es cometen contra les persones protegides (no participen directament en hostilitats, fins i tot membres de les FA que hagen depositat les armes i persones fora de combat per malaltia, ferida, detenció o una altra causa).
- ▶ Convencions: homicidi intencional, tortura o tractes inhumans, fins i tot experiències biològiques; el fet de causar grans sofriments o realitzar atemptats greus a la integritat física o la salut, la destrucció i apropiació de béns no justificada pro necessitats militars i executades en gran escala de manera il·lícita i arbitrària.
- ▶ Protocol I:
 - Art. 11: Tota acció o omissió deliberada que pose en perill la salut o integritat físic o mental de tota persona en poder d'una Part diferent de la qual depén, siga que viole qualsevol de les prohibicions siga que no complisca qualsevol de les exigències.
 - Art. 85.2: Actes qualificats com a tals en els Convenis contra POW's, refugiats i apàtrides, ferits, malalts o naufrags, o contra personal sanitari o religiós, unitats sanitàries o mitjans de transport sanitari.

- Art. 85.3 i 4: Actes que es cometen intencionalment i en violació del Protocol contra població civil, monuments històrics o quan ultratgen dignitat de les persones protegides o el seu dret a ser jutjades imparcialment.

a.2.) Disposicions aplicables als conflictes armats interns

► Els conflictes armats sense caràcter internacional als quals s'aplica art. 3 comú Convenis de Ginebra: definició àmplia:

- conflicte armat que no involucre a dos o més Estats.
- Que sorgisca en el territori d'un Estat parteix contractant dels Convenis.
- Reducció definició per Protocol II: les guerres d'alliberament nacional passen a considerar-se conflictes armats de caràcter internacional i es redueix la pròpia noció de “conflicte armat no internacionals”:
 - ❖ conflicte armats que es desenvolupen en territori d'una Alta Part Contractant entre les seues forces armades i forces armades dissidents o grups armats organitzats.
 - ❖ No s'aplica: motins, actes esporàdics de violència o anàlegs (no són “conflictes armats”) i tampoc a conflictes armats entre forces armades dissidents o grups armats organitzats sense intervenció forces armades de l'Estat en el territori del qual es produïska.

► Protecció víctimes: ostensiblement inferior.

- Durant molts anys: art. 3 comú: mínim a aplicar per parts en el conflicte.
- Adopció Protocol II: millora per a víctimes d'un tipus molt concret de conflicte armat intern (art. 4) conflicte armat intern que es desenvolupe en el territori d'una Part contractant entre les seues forces armades i forces dissidents o grups armats organitzats que, sota la direcció de comandament responsable, exercisquen sobre part d'aquest territori un control que els permeta realitzar operacions militars sostingudes i concertades.

b) La repressió de les infraccions greus del Dret Internacional Humanitari

- Convenis de Ginebra 1949+Protocol I: Distinció repressió “infraccions greus” o “crims de guerra” i les altres infraccions. Mentre que el Protocol II guarda silenci respecte a repressió violacions.
- INFRACCIONS GREUS/CRIMS DE GUERRA: Obligacions Part Contractant:
 - Buscar a les persones acusades de comissió o mandat de comissió “infraccions greus” i fer-les comparéixer davant propis tribunals, siga com siga nacionalitat.
 - Les penes a imposar hauran de ser fixades en dret intern dels Estats parts.

- Compromesos a adoptar mesures legislatives necessàries per a sanció penal adequada.
- ▶ RESTA D'INFRACCIONS: Obligació “mesures necessàries o convenients” perquè cessen els actes contraris a les Convencions i al Protocol.
- ▶ Convenis DIHumanitario: individu respon davant tribunals interns, la qual cosa suposava en la majoria dels casos impunitat absoluta. Les atrocitats SXX, persuasió progressiva dels Estats sobre tribunals internacionals amb competència per a jutjar determinats actes o omissions especialment odiosos com a contraris a estàndard civilització i comeses per individus.
- ▶ FITES DEL PROCÉS definició i exigència responsabilitat penal de l'individu per crims internacionals:
 - Establiment Tribunals Militars Internacionals de Nuremberg i Tòquio-1945 i 1946.
 - CS en el marc del Capítol VII: Tribunals Internacionals Penals per a l'Antiga Iugoslàvia (1993) i Ruanda (1994).
 - Impuls renovat a la CDI en treballs codificadors: Conferència Diplomàtica de Plenipotenciariis de les Nacions Unides sobre l'Establiment d'una Cort Penal Internacional-Estatut de Roma de la CPI (17 juliol 1998).

- Fins a entrada en vigor: creació tribunals penals internacionalitzats com a tribunals híbrids a meitat camine entre nacionals/internacionals (Timor Leste-Panells especials; Tribunal Especial per a Sierra Leone; Sales Extraordinàries de Cambodja).
- ▶ Tots aquests instruments: responsabilitat internacional de l'individu per la comissió de crims internacionals, tipificats en cadascun dels estatuts dels tribunals com una vertadera responsabilitat penal individual internacional (la seua font és un tractat o un altre tipus d'instrument internacional).



Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).